

Länsstyrelsen Västra Götaland (via
vastragotaland@lansstyrelsen.se)

Ert tjänsteställe, handläggare
Länsstyrelsen Västra Götalands län, Mats
Rydgård

Ert datum
2019-04-25

Er beteckning
531-45588-2018

Vårt tjänsteställe, handläggare
FIHM, Linnéa Thunberg, 08-562 816 90,
exp-fihm@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Yttrande avseende ansökan om dispens för samt tillstånd till markavvattning Karlsborgs flygplats

Synpunkter avseende ansökan om dispens för samt tillstånd till markavvattning, Karlsborgs flygplats

Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) lämnar följande synpunkter på den remitterade ansökan:

- Avseende föreslaget utredningsvillkor ställer FIHM sig frågande till varför Fortifikationsverket angett att det ”*eventuellt*” kommer att uppföras en reningsanläggning för rening av utgående dräneringsvatten från de markavvattnade områdena. Fortifikationsverket använder sig även av formuleringen ”*Om en reningsanläggning anläggs [...]*” i komplettering till ansökan. FIHM är av åsikten att reningsanläggningen behöver installeras i syfte att minska belastningen av PFAS-föroreningar till Bottensjön. Vidare anser FIHM att samrådande med FIHM bör ske vid val av punkter för de provtagningar som avses att utföras fyra gånger per år av dräneringsvatten från de markavvattnade områdena.
- FIHM anser att åtgärden inte kommer innebära sådan påverkan på vattenförekomsten Bottensjön att tillåtligheten för åtgärden ska behöva ifrågasättas av den anledningen. Detta under förutsättning att reningsanordning för PFAS inrättas på platsen. Åtgärden bedöms ha marginell påverkan på Bottensjön som i dagsläget innehåller PFOS-nivåer över MKN-värdet (ca 3,6 ng/l årsmedelvärde i jämförelse med MKN-värdet 0,65 ng/l årsmedelvärde) då PFOS-tillförseln genom åtgärden

(IM)

maximalt kommer att utgöras av 1 % av MKN-värdet. Det innebär än dock en påverkan åt det negativa hållet. I tillåtlighetsprövningen ska myndigheten dock ta hänsyn till de åtgärder som ämnas vidtas för att reducera den negativa påverkan på vattenförekomsten från andra verksamheter. Reningsanläggningen skulle kunna ta emot dagvatten innehållande högre föroreningshalter från andra områden än enbart från markdräneringsområdet. Således skulle åtgärden verka förbättrande för den totala påverkan på vattenförekomsten Bottensjön. FIHM ser således anläggandet av en reningsanläggning som en förutsättning för tillåtligheten för åtgärden.

- Under avsnitt 7.1 tredje stycket, samt även i komplettering till ansökan, står angivet att schaktning och hantering av massor, transporter m.m. som krävs för anläggandet av markavvattningen samt övriga delar av aktuellt projekt, kommer att anmälas enligt miljöbalken till tillsynsmyndigheten (FIHM). FIHM anser att samtliga arbeten som behöver utföras inom ramen för de åtgärder som ansöks om hanteras inom denna aktuella prövning om markavvattning. Detta även med hänvisning till Naturvårdsverkets vägledning om markavvattning etc. Detta gäller exempelvis frågor avseende återanvändning av massor inom området. Därav bör alltså eventuella anmälningsärenden som normalt hanteras av FIHM hanteras av Länsstyrelsen i samband med tillståndsprövningen.
- FIHM ser positivt på att markavvattningen anläggs så att kontroll och separation av delflöden från områden med olika grad av PFAS-förorening möjliggörs med syfte att minimera mängden ovidkommande vatten i en framtida reningsanläggning.

Bakgrund

FIHM mottog den 25 april 2019 remiss från Länsstyrelsen Västra Götalands län (Länsstyrelsen) avseende Fortifikationsverkets ansökan om dispens för samt tillstånd till markavvattning på Karlsborgs flygplats. FIHM har tidigare, den 17 januari 2019, inlämnat yttrande i ärendet till Länsstyrelsen avseende kompletteringsbehovet.

Fortifikationsverket ansöker om dispens enligt 11 kap. 14 § miljöbalken (1998:808) från markavvattningsförbudet i 4 § förordning (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. Fortifikationsverket ansöker samtidigt om tillstånd till markavvattning enligt 11 kap. 9 och 13 §§ miljöbalken samt dispens från 15 § artskyddsförordningen (2007:845) avseende påverkan på de fridlysta växtarterna revlumner och mattlumner. Den ursprungliga ansökan är daterad den 10

december 2018. Fortifikationsverket har därefter, den 12 april 2019, kompletterat ansökan efter föreläggande från Länsstyrelsen.

De planerade åtgärderna utgörs av dränering och täckdikning i syfte att åter kunna ta flygplatsen i bruk ur flygsäkerhetssynpunkt. Dräneringsarbetena bedöms som nödvändiga för att flygplatsen ska kunna användas då bärigheten i marken runt om rullbanan är undermålig. Totalt kommer ca 34 km dränerings- och täckdikningsledning att placeras ut inom flygplatsområdet. Avvattning av det aktuella markområdet sker mot Kärnebacken för vidare transport till Bottensjön och därefter Vättern.

Länsstyrelsen har bedömt att den planerade åtgärden kommer att innebära betydande miljöpåverkan varför en MKB har framtagits inom ramen för ansökan. Markundersökningar inom det aktuella markavvattningsområdet visar på föroreningshalter under nivåerna för Naturvårdsverkets riktvärden för känslig markanvändning (KM). Grundvattensänkning bedöms vara liten och lokal och därmed inte påverka omkringliggande jordbruksfastigheter. Risk för ökad förorening av det ytligt förekommande grundvattnet bedöms inte föreligga och det bedöms inte ske någon påverkan alls på den djupare grundvattenakviferen.

Avseende påverkan på ytvatten har beräkningar visat att tillskottet av PFOS till närmaste vattenförekomst Bottensjön kommer att utgöras av mindre än hundradel av MKN-nivån. Som mest rör det sig om 1 % av MKN-nivån. Avseende påverkan på PFOS-nivån i dricksvattentäkten Vättern bedöms åtgärderna inte medföra någon påverkan. Gällande fridlysta och rödlistade arter bedöms konsekvenserna bli små och lokala om föreslagna skyddsåtgärder vidtas.

Detta yttrande har beslutats av försvarsinspektören

för hälsa och miljö Pierre Campenfeldt. I den slutliga handläggningen har dessutom sektionschef Robert Öjemark, stabsjurist Anna Rolf samt avdelningschef Lena Orbelius deltagit och som föredragande miljö- och hälsoskyddsinspektör Linnéa Thunberg.

Pierre Campenfeldt

Linnéa Thunberg